

3.3 Území chráněná před povodněmi

Stejně jako téma kapitoly 3.2.3., je i zde určitá nejasnost ohledně správného výkladu. Předpokládá se, že jde o území chráněná před povodněmi prvky protipovodňové ochrany (ochrannými hrázemi nebo ochrannými zdmi), tedy jakási potenciální záplavová území a dále o území chráněná retenčním účinkem vodních nádrží.

Je třeba si uvědomit, že v mnoha případech byly postupně již od 19. století podél toků budovány ochranné zemní hráze nebo zemní valy, dříve jakési tzv. selské hrázky nebo tzv. lesácké hrázky, které měly zvyšovat stupeň protipovodňové ochrany a tedy chránit co nejvíce k tokům přilehlé zemědělsky využívané pozemky nebo lesní pozemky. Tyto původní jednoduché hrázky, většinou budované z výkopků při pročišťování nebo rozšiřování původních klikatých koryt, nebyly většinou budovány na ochranu obydlí vlastníků těchto polních a lesních pozemků, neboť lidé si ze zkušeností u přirozených neupravených toků nebudovali svá obydlí v záplavovém území, ale zemědělská stavení si téměř vždy vystavěli na vyvýšeném území, tj. ve vyšších úrovních údolních svahů, kam až historicky známé povodně nedosáhly. Teprve až při zvýšeném osídlování údolních niv v rámci rozvoje zemědělské a průmyslové výroby, především v době intenzivního socialistického hospodaření, se rozšiřovala orná půda do snížených území blíže ke korytům řek a potoků a následně i zástavba do záplavových území. Pro ochranu obydlí, zemědělských a průmyslových areálů, se začaly budovat poměrně vyšší ochranné hráze blíže ke korytu, a tyto hráze pak chránily a doposud chrání i zemědělsky využívané plochy, mnohdy i na vyšší N – leté průtoky (Q_{50} až Q_{100}). V úzkých údolích jsou vybudovány většinou hráze přisazené blíže ke korytu nebo až na břehové hrany, v širokých údolích pak jsou hráze více odsazeny od vlastních, původně silně meandrujících koryt, někdy i do vzdálenosti několika desítek až set metrů. Hráze byly budovány nízké i vyšší a dá se říci, že na jaký stupeň byly chráněny zemědělské pozemky, na takový stupeň byla ochráněna i přilehlá či vzdálená zástavba, případně i naopak.

V mnoha případech, především u větších vodních toků, jsou vytvořeny ochranné hráze, které sice chrání dostatečně zemědělské pozemky, chrání také zástavbu za hrázemi, ale ochrana obydlí, průmyslových areálů a ochrana infrastruktury je však nízká a diskutabilní. Rozšiřování zástavby do údolních niv větších i menších řek (Litovel, Olomouc, Přerov, Hranice na Moravě, Šumperk, Rapotín, Troubky, apod.) a do těsné blízkosti ke korytům potoků a řek v mnoha dalších obcích bylo nešťastným řešením a následky jsou patrné především v posledním desetiletí s častějšími extrémními srážkami regionálními, ale i lokálními.

Je však zářející, že i po stresujících zkušenostech z extrémních povodní v letech 1997, 2000, 2002 a 2006, stále vyrůstají rodinná obydlí, bytové domy, průmyslové a obchodní areály v blízkosti řek a dokonce i v záplavovém území v aktivních zónách.

V dnešní době je chráněná zástavba za stávajícími ochrannými hrázemi a tedy jsou chráněná i rozsáhlá území kolem zástavby před povodněmi na poměrně vysoký stupeň, avšak mnohdy ochrana nedosahuje požadovaných hodnot dle ČSN, tedy před povodněmi od průtoků Q_{50} až Q_{100} .

Především je vykazován poměrně vysoký stupeň protipovodňové ochrany zástavby podél velkých a větších řek, jako jsou Morava, Branná, Krupá, Desná, Moravská Sázava, Třebůvka, Oskava, Romže, Hloučela, Haná, Bečva, apod., vlivem původních rekonstruovaných a také novějších ochranných hrází přisazených ke korytu nebo odsazených dále od koryta. Území dnes již chráněných, ať už dostatečně nebo nedostatečně, je podél stávajících velkých, středních a menších toků na území Olomouckého kraje několik desítek až stovek, proto přehled těchto území a lokalit zde neuvádíme. Především se jedná o řeku Moravu v úseku od Rudy nad Moravou po Mohelnici v úseku tzv. Mohelnické brázdy a rovněž pod Litovlí, především na pravém břehu řeky Moravy až po Olomouc.

Rovněž pod Olomoucí až po soutok s Bečvou a pod ním jsou podél toku úseky podélných ochranných hrází nad úrovní okolních rovinných polních pozemků. Nedostatečně doposud chráněná území byla vytipována správcem povodí a jsou v této studii popsána v rámci návrhů řešení protipovodňové ochrany obcí a měst v různých lokalitách – viz kapitola 3.2.4 – „Návrhy opatření na omezení negativních účinků povodní a ke splnění cílů ochrany před povodněmi“.